

פניני הפרשה

ויגש

עלון מס'

1019

שנה כ"א התש"ף

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נייד: 052-7654216

כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

הכרת הטוב

וישם אותה יוסף לחק וגו' רק אדמת הכהנים לבדם לא היתה לפרעה – התורה מביאה ענין זה של הכהנים הכמרים פעמיים, והדבר צריך ביאור הרי יוסף שינה הרבה חוקים והפך את כל המוסכמות שהיו במצרים עד אז, למה דוקא כאן עשה להם חוק לקבל לחם חוקם מאת פרעה, ובפרט לכמרים עובדי ע"ז?
בספר "הדרת זקנים" מובא בשם המדרש שכאשר רצו להמליך את יוסף, אמרו המצרים איך נמליך איש שישב בבית הסוהר על קלקול עם אשת אדונו. באו הכמרים ואמרו נבדוק איפה נקרע בגדו – אם מאחוריו בידוע שהוא לא אשם וברה, ואם מלפניו הוא אשם. בדקו ומצאו שהקרע היה מאחוריו והמליכוהו. וכיון שבאה הצלחתו על ידם, גם אם כל החוקים השתנו, יוסף הצדיק עמד על כבודם ומעמדם.

הלימוד מכך הוא שכאשר אדם אינו משיב טובה, הוא הלילה נהפך לכפוי טובה, והדבר עלול להפוך לו לרועץ. הוא מרגיש שהוא חייב לשני טובה עבור טובתו עמו, ולכן כדי להסיר את הדעת מזה משלם רעה תחת טובה. ובוזה מוסבר ענין שר המשקים. אחרי שיוסף הצדיק עשה לו טובה בפתרון החלום, בגלל גאוותו בהיותו שר בממשלת מצרים, לא היה מסוגל להשיב לו טובה. וגם כשהוכרח להזכירו לפני פרעה, נאמר עליו "ארורים הרשעים שאין טובתם שלמה", והזכירו בלעג ובזיון נער שומה עבד עברי.

הגאון רבי אריה לייב גינצבורג זצ"ל (בעל "שאגת אריה") היה עני מרוד ומחוסר אף נרות לצורך לימוד. היות וניצל כל רגע נתון למען התורה הקדושה, היה לומד תורה לאור הירח. יתרה מכך, אף דפים לכתובה לא היו בביתו, ולמעשה ניתן היה למצוא על קירות ביתו את חידושי. אולם כל זאת לא גרם לו לרפיון בתורה הקדושה. ולפני פטירתו אף אמר, שלא היה לו זמן אפילו להרהר על חטא, מכיון שהקדיש כל עתותיו למען לימוד התורה. יום אחד התחדש לו חידוש נפלא ורצה לכותבו, אך מחוסר דפים לכתובה לא יכול היה לעשות זאת, ואף לא נותר מקום בקיר לכתוב את חידושו, והיה שרוי בצער רב מכך. והנה שמע נער אחד, כי הצדיק נזקק לדף, רץ מיד לכפר הסמוך והשיג לו דף. בא והגיש לפני הצדיק את הדף, ומרוב שמחתו של הגאון, בראותו את הדף, בירכו כי בזכות טרחתו יזכה לחיות מאה שנים ולא פחות. ואכן כך היה, וכל זאת בזכות מעשה אחד, ששימח את הגאון הצדיק.

שיא תורני	עצה טובה
<p>ספר תורה הקטן בעולם</p> <p>גודלו 3.5 סנטימטרים בלבד, ונכתב ע"י סופר מומחה וירא שמים בכתב האר"י, והוא מונח בכל ימות השנה בתוך נרתיק מיוחד העשוי מזהב טהור. הספר הנדיר ששוויו 300 אלף דולר, שייך לנגיד יוסי שטרן. הגר"ח קנייבסקי כובד בכתבת האות האחרונה של ספר התורה הייחודי, והוא עשה זאת בעזרת משקפיים המצוידות בזכוכית מגדלת מיוחדת, וזאת בשל קוטנם של האותיות.</p>	<p>חשוב להמחיש לילדים את הערך של מעשיהם כבר מגיל צעיר. בכדי לוודא שהם אכן מפיקים את הלימוד הנכון ממעשיהם, כדאי לעצור את הילד לאחר שעשה מעשה טוב ולשאול אותו "איך אתה מרגיש עכשיו?", ואז לשאול: "אתה מוכן לוותר על השמחה שיש לך מהמעשה הטוב?" לא ולא! כך מומחש לילד הערך הרב של עשיית הטוב. (רבי נח וינברג זצ"ל בספר "מ"ח קנייני תורה" דרך ל"ג).</p>

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוגיד סערון זצ"ל

"ידוע הדבר ומפורסם הענין כי העיקר בכל דבר ההתחלה שיהיה טוב, וההתחלה היא יותר קשה, וכמ"ש "כל ההתחלות קשות". וכשתהיה ההתחלה טובה, הוא יותר מהחצי, ומסתמא נמשך לטוב גם בסוף... ומטעם זה אנו רוצים כי תמיד נעשה רצונו יתברך להיות ההתחלות בכל דבר לשמו יתברך ומיוחדות לו, למען שכל הדברים ישתעבדו אל עבודתו".

("מגיד חדשות" ח"ט דרוש נ"ו).

ולאביו שלח כזאת עשרה חמורים נושאים מטוב מצרים – נראה לעניות דעתי לבאר בדרך דרש על פי מה שאמרו חז"ל שבכדי להיות בעל תשובה ישנם כמה אופנים: או על ידי צום, או על ידי ממוץ שנותן צדקה, או על ידי קול, דהיינו שמתפלל וחוזר בתשובה. והנה גימטריא צום קול ממוץ, כל אחד עולה 136, וסך הכל יחד עולה בגימטריא 408. [ודרך אגב שמעתי רמז יפה על הפסוק בתהלים (צ"ב ז) "איש בער לא ידע וכסיל לא יבין את זאת", שהכוונה שאדם שאין בכוחו לקיים את שלשת דרכי התשובה כגון שהוא חלוש ועני שאינו יכול לצום ולתת צדקה אבל יכול להתפלל, אז בכל זאת נחשב לאיש, אבל אוי לו למי שגם להתפלל אינו יודע. ועל זה אומר הכתוב "איש – בער לא ידע" דהיינו אדם כזה נחשב איש אף על פי שאין לו בער (בער לא ידע), בער עולה 272 שזה גימטריא של פעמיים 136, דהיינו שאין לו שנים מהדרכים הנ"ל אבל יש לו דבר אחד בכל זאת הוא איש. אבל מי שאין לו כלום משלשת דברים הללו הרי הוא כסיל. וזהו "וכסיל לא יבין את זאת"]. ועל פי זה אפשר לבאר שיוסף שלח לאביו כ"זאת", כלומר רמז לו שעדיין יש לו שלשה דברים הנ"ל והוא עדיין נחשב לאיש. וזהו גם ביאור הפסוק בפרשת מקץ "דיבר האיש אדוני הארץ אתנו קשות", שלכאורה מהו הכפילות "איש" וגם "אדוני הארץ". ולפי האמור ניהא, שרצונו לומר שהוא עדיין איש. ולפי זה יובן, דמלת זאת לא קשורה למה שכתוב אחר כך עשרה חמורים וכו'. וראיתי בפירש"י במוסגר בשם הגאון מהרי"ל שכתב וז"ל: רצונו שמלת כזאת המיותרת בכ"ף הדמיון מורה על כי מעולם לא שלח לו עשרה חמורים ועשר אתונות, רק הכי קאמר קרא ולאביו שלח בעגלות כזאת וגו', כלומר כחשבון הזה שהוא משא עשרה חמורים ועשר אתונות. והשתא אתי שפיר דלא מצינו נכתב אלא וירא את העגלות ולא שום אתונות וחמורים. וק"ל. עכ"ל. ולדברינו מובן מאד שבאמת לא היו חמורים ואתונות, וביאור כזאת זה רק רמז. וכן יש להביא ראיה ממה שכתוב ולאביו בוי"ו החיבור, שידוע שוא"ו מוסיף על ענין ראשון, ולפני כן כתוב שנתן לאחיו חליפות שמלות ולבנימין נתן שלש מאות כסף וחמש חליפות שמלות, וידועה קושית הגמ' במגילה (דף ט"ז ע"ב) וכי דבר שנצטער בו אותו צדיק יכשל בו, אלא רמז לו שיצא מבני בניו מי שיצא בחמשה מלבושים וזה מרדכי דכתיב ומרדכי יצא וכו'. וביאר הרב בינה לעתים (דרוש ס"ב) שלפי זה צריכים לומר דלא נתן לו בפועל חמש חליפות אלא רמז לו על מרדכי, שאם לא כן מה יישב ר' בנימין בר יפת שרמז לו על מרדכי, הא עדיין יש קנאה. אלא על כרחך שרק רמז לו ולא נתן לו בפועל. עד כאן דבריו שקצרתי בהם הרבה. ע"ש. ולפי זה הוא הדין מה שמוסיף ואומר ולאביו שלח כזאת אפשר לומר שוא"ו מוסיף על ענין ראשון, וכמו שאצל בנימין לא היתה נתינה בפועל של חמש חליפות אלא רמז בעלמא, הוא הדין מה שכתוב ולאביו שלח שהוא רק רמז בעלמא וכמו שכתבת. ועל פי דרכנו אפשר לבאר מה שכתוב להלן (פסוק כ"ז) וירא את העגלות וגו', תיבת העגלות עולה בגימטריא 509, שזה כמנין זאת (408) + 101 (מיכאל), והיינו שראה יעקב שיוסף נשאר בצדקו ומיכאל שהוא שר ישראל עמו. ולכן הבין שעדיין הוא יודע זאת ואינו בגדר כסיל אלא נשאר צדיק כשהיה. (מכת"י הגאון רבי משה לוי זצ"ל).

נקודת חן / עובדיה חן

הבריחה מהברכה

לקניה הנראית מוצלחת ביותר בעיניו. הוא מייחל בכל נפשו לקנותה, והנה היא חומקת מידי, מישהו אחר הקדימו. כמה הוא מתאכזב ונוחל מפח נפש. והנה עוברת תקופה והוא מוצא דירה נאה הימנה במחיר נמוך יותר, ומבין שמה שהיה נראה בעיניו כרע, הוא באמת טוב. ובזה הוא מפרש את הברכה בפסוק: "ובאו עליך כל הברכות האלה והשיגוך" – "באופן שהטובות שתברח מהם לפי מחשבתך – ישיגוך".

כיוצא בזה פירש הגאון רבי אברהם פטאל זצ"ל בספרו "ויאמר אברהם" (עמ' רי"ב) את אשר איחל לעצמו דוד המלך ע"ה: "אך טוב חסד ירדפוני" (תהלים כג, ו) – גם כאשר לא אדע שהם טוב וחסד ואברח מפניהם, הם ירדפוני.

האדם זקוק לברכה משמים שגם אם יברח מהטוב בחושבו שהוא רע, ה' יגרום לטוב להשיגו ולרדוף אחריו.

תיכף אחר תפלת שחרית של ערב שבת, יצא רבי צדוק, הפרנס הגדול של חלם, לקנות בשוק דג גדול לכבוד שבת. מחמת שביד אחת נשען על מקלו ובשניה החזיק את תיק הטלית והתפלין, הכניס את הדג לתוך הכיס הפנימי של מעילו כשראשו למטה וזנבו למעלה, וכך היה הולך לביתו. אותו דג שכעסן גדול היה וחצוף גדול היה, כשכש לפתע בזנבו וסטר לו לר' צדוק סטירה הגונה על פניו. ותגעש ותרעש העיר: חוצפה שכזו – לסטור לפרנס העיר על פניו! מיד נתכנסו כל טובי-העיר, והחליטו פה אחד: לדון את החצוף בדיני-נפשות ולהטביעו בנהר...

*

ראייתו של האדם מוגבלת, ואין הוא תמיד יודע להבחין מה באמת טוב לו ומה באמת רע לו. "לפעמים" – כותב הגאון רבי רפאל בירדוגו זצ"ל בספרו "מי מנוחות" – "יברח האדם מן הטוב וירדוף אחר הרע מצד עיונו, שרואה טוב במה שהוא רע, ורע במה שהוא טוב". למשל, מזדמנת לו לאדם דירה

ויספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

שמח בקב שלו

הגאון: "שאל בני, שאל". סח את תמיהתו: "הכיצד כבודו מסתפק במועט ובכל זאת שמח כל כך, ואילו אני, העשיר המופלג, נעדר שמחה?!"

סוחר יהודי מפורטוגל, ישראל העמרמי שמו, נסע לרגל מסחרו לפריז שבצרפת. והיה אותו סוחר להוט אחרי תאוות העולם הזה במדה גדושה.

ענהו הרב בחידות: "אין כל תמיהה. אני רץ לדבר שהוא שלי, ואתה רץ לדבר שאינו שלך..."

התמזל מזלו, והדירה ששכר שכנה מול מעונו של הגאון רבי יחיאל מפריז זצ"ל. בכל בוקר, ראה את הרב יוצא מביתו לתפלה עטור בטלית ותפלין ודומה למלאך אלוקים. פניו קורנות מאושר, ולבו שמח. לאחר התפלה, היה רואה אותו שב לביתו לאכול פת שחרית, ותיכף פונה לבית המדרש שמח וטוב לב וחכמתו מאירה פניו. ימיו מלאים אורה ושמחה וששון ויקר. ואם כך בימות החול, בשבתות על אחת כמה וכמה.

כשראה הרב שאינו מבין, המשיל לו משל: "איכר שעובד כפועל בשדה של מישהו אחר, למרות שמקבל שכר על עבודתו, לעולם אינו שמח בעמלו, שהרי נותן הוא יגיעו לאחר. לעומתו, איכר העובד בשדה שלו, אף אם שדהו ניב מעט יכול, ישמח על כל פרי וירק שיצמח בו.

השתומם וחשב: הן מופלג אני בעושר ושטוף בתאוות, זולל וסובא, ולבוש מלבושי כבוד, ואין בי אף מעט משמחתו של הרב המתגורר מולי!

"כך אתה בני, עמל להרבות כספך וזהבך, שלמחר תורישם לאחרים ולא תשא מהם מאומה. לכן אינך שמח בו, ושמחתך מתפוגגת כקצף על פני מים. אבל אני עובד בשדי ובכרמי שהנחילוני אבותי, שהם התורה והמצוות. ואף אם עתה ארוחתי דלה, לבי מלא שמחה על גמולי בעולם הנצח, לבי מלא אושר כי עובד אני את אדמתי ומרבה את יכולי!"

אשת רבי יחיאל הבחינה בשכן היהודי ששכר דירה מולם, ואורח חייו זר ומנוכר. פנתה לבעלה בבקשה שינסה לדבר על לבו לשוב לדרך ישראל סבא, והיה משיבה: "המתניי וראי כי מאליו ישוב".

שמע האיש ונעור לבו. אמר לגאון: "הורני נא את דרכך, ואנסה ללכת בה". הורהו הגאון נתיבות עבודת ה', והשמחה שררה במעונו מאז ולתמיד.

ואכן, כאשר אמר - כן היה. יום אחד התדפק הסוחר על דלת מעונו של הרב וביקש לשאול שאלה. נענה

☺ זה כא חוק! ☺

איש אחד מפוזר מטבעו, מחליט לפני פסח לערוך סדר במגוריה. תוך כדי, מוצא האיש קבלה ישנה ומקומטת מלפני חמש עשרה שנים בה מצוין שהפקיד נעליים לתיקון אצל הסנדלר. רק לשם המקרנות, מחליט מיודענו לברוק מה עלה בגורל נעליו.

כשהקבלה בידו הוא מגיע לסנדלריה ורואה את הסנדלר הזקן יושב על כסאו הישן ומתקן סוליה של נעל. הוא ניגש ומראה לו את הקבלה, והסנדלר קם וניגש אל המחסן המאובק.

לאחר מספר דקות נשמע קולו ממעמקיו: "מנחם, זה אתה?". "כן" מאשר מנחם בדריכות.

"הנעליים פה" משרבב הסנדלר את ראשו ומפטיר "תבוא עוד יומיים, הן תהיינה מוכנות..."

☺ חוק חוק כא... ☺

פעמים רבות האדם מחליט להיטיב את דרכיו, אך אז בא לפניו יצר הדחיינות ומשפיע עליו לדחות את החלטתו למועד מאוחר יותר, והוא אומר לעצמו: "אתחזק אחרי החתונה", "אקח את עצמי לידים אחר שאעבור דירה", "אפתח דף חדש מתחילת השנה הבאה", "אקבע עתים לתורה אחרי שאצא לפנסיה". צורת השיבה זו מונעת כל תיקון, והוא עלול למצוא את עצמו כעבור שנים רבות באותו מקום.

אור המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א

שאלה: לפני ארבעה חודשים נתגלו אצלי ממצאים רפואיים חמורים. שלחתי את המוזות והתפלן שלי לבדיקה. בתפלן התגלו מספר דיבוקים והם תוקנו. לפני כחודש התבררו ממצאים רפואיים חמורים עוד יותר. על אף שהתפלן נבדקו ותוקנו, יעצו לי להחליף את התפלן, משתי סיבות: א. הממצאים החדשים הם מצב חדש המצריך בדיקה מחודשת. ב. תפלן חדשות עדיפות ממתוקנות. האם באמת יש הבדל בין תפלן מתוקנות לחדשות?

תשובה: אין הבדל. אבל יש הבדל אם תבחר סופר טוב וירא שמים או סופר פשוט. לגבי הממצאים הרפואיים – אינני יודע בדיוק ממה אתה סובל. אבל כדאי להקפיד על כמה דברים: 1) לאכול 7 תמרים ביום (אם אין לך סוכרת). 2) לאכול רמונים או לשתות מיץ רמונים (כנ"ל). 3) לסחוט שתי כוסות מיץ גזר ליום. 4) לשתות מים מינרלים. 5) מים שנתבשלו עם כורכום. רפואה שלימה בעזרת ה'. כדאי לקרוא ספר "נפלאות התודה" להרב שלום ארוש הי"ו.

שאלה: יצרני בתי התפלן, נוהגים היום להעביר את הגיד תחת הבית, האם יש לחוש להצניעה ועדיף לנתק את הגיד?

תשובה: בתפלן שלנו היו"ד מחוברת בגיד, והגיד סובב את כל הבית, אבל אינו תחת הבית כלל ועיקר. ומסתמא סופרים טובים יכולים לסדר כן.

שאלה: בחור העובד כזמר, והוזמן לשיר לפני קהל גברים ונשים במקס זכרון שאין בו ריקודים, האם מותר לו להיענות להזמנה?
תשובה: רק אם יש הפרדה.

שאלה: כמעט שנה שאני מחפשת עבודה בהוראה בבאר שבע ואיני מוצאת. בחודש האחרון פנו אלי ממקיף דתי שיש בו כיתות נפרדות לבנים ונפרדות לבנות וגם כיתות מעורבות, וביקשתי ללמד רק את הבנות ולא הסכימו. האם יש אפשרות ללמד מתמטיקה בנים בכיתות ז-יב ועד איזו כיתה אפשר ללמד בנים?
תשובה: עד כיתה ו' התיר הגר"ע יוסף ללמד בנים. למעלה מזה קשה להתיר, האין חרדים בבאר שבע? תחכי עוד ששה חודשים אולי תמצאי פתרון, ותשועת ה' כהרף עין.

שאלה: ראיתי בעלון הנפלא "עקבתא דמשיחא" מכתב בשם הגר"י צדקה זצ"ל הכותב לאסור ללכת לבריכות שיש בהן זמנים שהן מעורבות, כיון שזה פוגם בנפש הילד, מלבד דאיכא מסייע בידי עוברי עבירה. האם דעת כת"ר שליט"א נוטה לכך?
תשובה: אם אין בריכות אחרות – אפשר להקל.

שאלה: האם מותר לעבור בין שתי נשים כשאוחזו בידו דבר מה?
תשובה: בשעת הדחק סומכים על זה, ואפילו עט בידו שפיר דמי.

שאלה: חוט אחד מחוטי הציצית שנקרע בחלקו, האם הציצית כשרה?
תשובה: אפילו נקרע חוט אחד לגמרי, עדיין כשר, כל שנשארו שבעה חוטים קיימים כידוע.

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רחל בת מזל ע"ה
לע"נ לאה בת שרה ע"ה
לע"נ עזיזי בר כמונה לבית חדוק ז"ל

לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל
לע"נ רבי יצחק בן רחל זצ"ל